

reasons of weak development and ineffective functioning of national agrarian market are distinguished. An author comes to the conclusion, that for a construction in our country of the proper exchange market and increase of efficiency of his functioning necessary input of measures, mechanisms of functioning sent to drastic alternations and passing to the new relations between his participants, in particular futures-trading market of agricultural produce creation.

Keywords: *exchange, exchange market, exchange activity, agreement, contract, market infrastructure, electronic trading*

УДК 657.01

ГЕНЕЗИС СТРАТЕГІЧНОГО ОБЛІКУ

Л. М. РЯБЕНКО, асистент кафедри статистики
та економічного аналізу
**Національний університет біоресурсів
і природокористування України**
e-mail: Srlm2506@ukr.net

Анотація. Ефективність стратегічного управління підприємств значною мірою визначається якістю інформаційного, у тому числі обліково-аналітичного, забезпечення. На сучасному етапі розвитку відсутня повна та достовірна інформація про зовнішнє середовище функціонування підприємств. Це пов'язано зі складністю отримання точних даних про бізнес-середовище, а також з великими потоками інформації з яких необхідно виокремити відомості які потрібні менеджменту для формування ефективних управлінських рішень щодо стратегічного розвитку підприємства.

Також варто зазначити, що інформація, яка формується за допомогою системи бухгалтерського обліку на підприємстві, має ретроспективний характер, а реалії сьогодення вимагають змінити вектор розвитку і створити нову формацію обліково-аналітичного забезпечення, орієнтованого на перспективу.

Якщо класичний управлінський облік, спрямований лише на внутрішньогосподарське управління, то новий напрям – стратегічний облік, використовує зовнішню і внутрішню інформацію, аналізує діяльність з урахуванням довгострокових цілей, використовує методи отримання інформації про вирішальні чинники успіху: якість, інновації, час тощо з метою оптимізації стратегії розвитку підприємства.

У статті досліджено виникнення та розвиток стратегічного обліку в контексті еволюції систем стратегічного управління та бухгалтерського обліку. Доведено, що стратегічний облік є

еволюційним продовженням розвитку управлінського обліку, а також інформаційною системою для прийняття стратегічних управлінських рішень в умовах динамізму й невизначеності, які притаманні сучасному економічному середовищу функціонування підприємств.

Ключові слова: *стратегічний облік, генезис, стратегія, стратегічне управління, інформація*

Актуальність. У сучасних умовах особливого значення набувають питання належного інформаційного забезпечення внутрішніх користувачів підприємств для ефективного управління виробничими процесами, створення власної конкурентної позиції та забезпечення стійкого фінансового становища на ринку. Першочерговим завданням на підприємствах постає створення відповідного обліково-аналітичного забезпечення для прийняття перспективних (прогнозних) рішень як визначальної компоненти ефективного розвитку бізнесу. Ґрунтовним та якісним джерелом інформації щодо забезпечення ефективної діяльності є дані бухгалтерського обліку.

Однак слід зазначити, що на сьогодні загальноприйнята практика обліку розглядає його як один із інструментів інформаційного забезпечення тільки з ретроспективного боку. Нові об'єктивні умови функціонування підприємств потребують докорінної зміни методів управління, підвищують вимоги до бухгалтерського обліку і зумовлюють необхідність посилення інформаційної, контрольної, пізнавальної, прогностичної та мотиваційної його функцій відповідно до потреб менеджерів щодо прийняття обґрунтованих стратегічних рішень.

Простежується розширення часового діапазону облікової системи, оскільки вона повинна забезпечувати інформацією не тільки минулого, теперішнього, а й майбутнього часу. Це, у свою чергу, потребує виокремлення стратегічної компоненти в структурі сучасної облікової системи. Поставлені перед системою бухгалтерського обліку завдання стратегічного характеру не можуть бути виконані за умов використання його традиційних методів. Сучасні умови господарювання підприємств, зміщення стилю й методів управління у бік стратегічної орієнтації, зумовили виникнення нового явища в обліку, такого, як стратегічний облік. Дослідження генезису стратегічного обліку дає змогу вдосконалити бухгалтерський облік, підвищивши його валідацію щодо поліпшення забезпечення потенційних користувачів інформацією стратегічного характеру.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам розвитку стратегічного обліку, теоретичному обґрунтуванню його змісту, завдань та інструментарію присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як П. Атамас, М. Бромвіч, І. Богата, Р. Бруханський, С. Голов, К. Друрі, Л. Івченко, О. Кундря-Висоцька, В. Несветайлов, В. Панков, А. Пилипенко, М. Пушкар, Б. Райан, К. Сіммондз, В. Ходзицька, А. В. Шайкан та інших вчених.

Проте, незважаючи на вагомий внесок зазначених дослідників та цінність отриманих ними результатів, ще залишається низка невирішених питань, які потребують розв'язання. Оскільки, на сьогодні у науковому

середовищі відсутня єдність поглядів у визначенні сутності та змісту стратегічного обліку, доцільним є вивчення передумов його виникнення та розвитку.

Мета дослідження – визначити ґенезу стратегічного обліку. Довести, що розвиток обліку є незворотнім та об'єктивним процесом у контексті розширення інформаційних запитів стратегічного управління.

Матеріали і методи дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові й спеціальні методи пізнання, що безпосередньо зумовлені поставленою метою та завданнями. Методологією дослідження є діалектичний метод та системно-функціональний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення. Існуюча система традиційного обліку не задовольняє вимог сучасного конкурентного середовища ведення бізнесу і потребує нових підходів до відображення даних, орієнтованих на стратегічне управління. Зокрема, А. В. Шайкан вважає, що «на сучасному підприємстві, яке бажає досягти успіхів у бізнесі, загальна система обліку повинна мати стратегічну орієнтацію. У цьому разі інформація, що надається системою обліку, буде сприяти процесу розробки та реалізації ділової стратегії підприємства, а інструменти бухгалтерського обліку, як класичні, так і запозичені з менеджменту, будуть органічно вписані в процес стратегічного управління» [11].

Орієнтація на довгострокові цілі управління веде до розширення сфери облікового процесу, до перехрещення традиційного бухгалтерського обліку з елементами планування, прогнозування, економічного аналізу, ціноутворення. Стратегічна орієнтація обліку передбачає і запозичення методів отримання інформації про вирішальні (ключові) чинники успіху: якість, інновації, час тощо мають надзвичайно важливе значення для оптимізації стратегії розвитку.

У сучасних умовах це забезпечує вивчення та відображення господарських операцій, які можуть відбуватися в результаті відхилень від встановлених параметрів. Доцільним є створення на вітчизняних підприємствах системи стратегічного обліку, яка забезпечуватиме інформацією, адекватною потребам внутрішніх користувачів підприємства в умовах ринкової економіки та використовуватиметься під час прийняття стратегічних управлінських рішень і, відповідно, сприятиме підвищенню результативності управління.

Здійснений огляд літературних джерел дає можливість стверджувати, що на сьогодні переконливе обґрунтування сутності та поняття стратегічного обліку відсутнє. Вчені по-різному підходять до розгляду питань стратегічного обліку в межах облікової системи. Частина науковців не виділяють його в окремий напрям досліджень, а розглядають швидше як підхід до організації обліково-аналітичної системи підприємства, що орієнтована на задоволення інформаційних потреб стратегічного менеджменту, частина – навпаки, вважає його повноцінним видом обліку.

Одним із перших зарубіжних учених, який ввів в економічну термінологію поняття «стратегічний облік» та виокремив його, був Б. Райан. У своїй праці «Стратегічний облік для керівників» автор зазначає, що стратегічний облік – це спосіб відображення фінансових і облікових проблем підприємства. Він поєднує в собі управлінський та фінансовий облік, які, за його баченням, повинні розглядатися як єдине ціле. Сферою його застосування є межа функціонування різних фінансових функцій. Таким чином, стратегічний облік він відносив до фінансового аналізу проблем, пов'язаних із наступними факторами: зобов'язаннями, контролем, затратами та потенціалом [8].

Дещо протилежним було бачення сутності й поняття стратегічного обліку у працях К. Сіммондза і М. Бромвіча., оскільки вчені пропонували визначення, в якому головна увага приділялася зовнішній орієнтації стратегічного управлінського обліку. Зокрема К. Сіммондз розглядав його як «надання і аналіз даних управлінського обліку про бізнес та його конкурентів, які використовуються для моніторингу й розвитку стратегії такого бізнесу» [9, с. 26].

Бромвіч М. під «стратегічним управлінським обліком» розуміє «... надання й аналіз фінансової інформації про ринки (на яких фірма реалізує свої продукти), витрати конкурентів, структуру витрат і моніторинг стратегії підприємства і стратегій конкурентів на цих ринках упродовж ряду періодів» [2, с. 27].

У своїй праці «Управлінський і виробничий облік» К. Друрі проводить ґрунтовне дослідження сутності й елементів стратегічного обліку, а також звертає увагу на розбіжності поглядів науковців щодо орієнтації стратегічного обліку на зовнішнє чи внутрішнє середовище підприємства. Він визначає основні напрями, які можна використати для характеристики стратегічного обліку:

- по-перше – це вихід за межі внутрішньої орієнтованості традиційного обліку й отримання інформації про конкурентів;
- по-друге – це визначення залежності між стратегією розвитку, яку обрало підприємство, і застосуванням системи обліку (тобто звітність формується з точки зору стратегічного позиціонування);
- по-третє – це отримання переваги перед конкурентами за допомогою аналізу шляхів зменшення витрат або підвищення диференційованості продукції, яку виробляє підприємство за допомогою використання зв'язків у ланцюжку цінності й оптимізації факторів витрат [4, с. 861].

Вчений наголошує, що «стратегічний облік повинен передусім забезпечувати керівництво підприємства інформацією, яка допомагатиме йому досягти, а потім підтримувати стратегічну (лідерську) позицію на ринку стосовно конкурентів» [4, с. 879].

Отже, аналіз поглядів зарубіжних вчених щодо поняття «стратегічний облік» дає змогу зробити такі висновки:

- головною відмінністю стратегічного управлінського обліку від традиційного є необхідність врахування зовнішніх факторів

функціонування підприємства. Традиційний управлінський облік концентрує свою увагу винятково на внутрішній діяльності підприємства, використовуючи тільки окремі складові відносин із контрагентами, операції зовнішнього характеру;

– поняття «стратегічний управлінський облік» є комплексним напрямом управлінського обліку, орієнтованим на процес прийняття довгострокових (стратегічних) управлінських рішень, у межах якого передбачається змістовний аналіз зовнішнього бізнес-середовища, в якому суб'єкт господарювання здійснює свою господарську діяльність.

Проведене дослідження дає змогу стверджувати про відсутність одностайності й у поглядах провідних вітчизняних вчених-економістів щодо визначень економічного терміна «стратегічний управлінський облік».

Зокрема, П. Й. Атамас [1], А. А. Пилипенко [7], В. В. Панков, В. Ф. Несветаєлов [6] вважають, що це окремий вид обліку, при цьому П. Й. Атамас стверджує, що стратегічний управлінський облік повинен зосередитися на зовнішніх факторах (таких, як прибутковість конкурентів, частка на ринку і т. ін.), тоді як для традиційного обліку характерна зосередженість на внутрішніх процесах і явищах [1 с. 387]. Пилипенко А. А. повністю підпорядковує облік потребам стратегічного менеджменту, «поряд з управлінським і фінансовим, стратегічний облік має на меті відстеження показників, що необхідні для розробки стратегії підприємства» [7].

Поділяють його погляд і В. В. Панков, В. Ф. Несветаєлов, які зазначають, що це облік, спрямований на підтримку стратегічно орієнтованих рішень, тісно пов'язаний з ринково орієнтованою зовнішньою інформацією, яка має як фінансовий, так і нефінансовий характер, спрямований не тільки на фіксацію конкретних фактів, а більше на відстеження трендів, тенденцій або суттєвих змін, оперує плановими й прогнозними даними довгострокового характеру [6].

Стратегічний облік, як систему, що покликана забезпечувати користувачів усією необхідною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на досягнення стратегічних цілей підприємства, розглядають С. Ф. Голов, М. Пушкар, О. П. Кундря-Висоцька, В. В. Ходзицька та Л. В. Івченко. Зокрема, С. Ф. Голов визначає стратегічний управлінський облік (Strategic Managerial Accounting) як систему управлінського обліку, спрямовану на прийняття стратегічних управлінських рішень [3, с. 508].

Розширює економічне поняття стратегічного обліку та пов'язує його зі стратегією та плануванням О. П. Кундря-Висоцька. Вона зазначає, що це – аналітична система для співвідношення необхідної бухгалтерської інформації зі стратегією фірми, яка тісно взаємопов'язана із системою стратегічного планування [5].

На нашу думку, обґрунтоване та змістовне поняття стратегічного обліку подають В. В. Ходзицька та Л. В. Івченко. Вони відзначають, що стратегічний управлінський облік – це інформаційна система, яка

використовує вхідні ресурси (інформацію) та відповідні процеси, щоб одержати результати, які відповідають точно визначеним цілям прогнозованого управління. Він не обмежений жодними жорсткими критеріями, які б визначали природу вхідної інформації чи процесів, чи навіть результату. Критерії є гнучкими та спираються на управлінські цілі. Система стратегічного обліку має три широкі цілі:

Надати інформацію для калькулювання собівартості продукції, послуг та інших об'єктів для прийняття ефективних управлінських рішень.

Надавати інформацію для планування, контролю, оцінки та безперервного вдосконалення процесу прогнозування діяльності бізнес-структур.

Надавати інформацію для прийняття стратегічних управлінських рішень [10, с. 53].

Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що більшість вчених визнає стратегічний облік складовою управлінського обліку, що пояснюється відсутністю чіткого регламентування методики та спрямованістю винятково на внутрішніх користувачів. Однак дані, які формуються за допомогою стратегічного обліку, мають зовнішню орієнтацію з одночасним виокремленням інформації для здійснення моніторингу внутрішнього середовища. На нашу думку, стратегічний облік необхідно розглядати як складову системи стратегічного управління підприємством. Оскільки, бухгалтерський облік в цілому не є самоціллю та існує, насамперед, як головна функція управління, що забезпечує необхідною інформацією для досягнення успіху у бізнесі.

Отже, стратегічний облік на підприємстві будується залежно від обраної стратегії, при цьому вона повинна охопити всі етапи процесу стратегічного управління. Це, з одного боку, розширює предмет класичного бухгалтерського обліку, а з іншого – дає змогу зберегти притаманні йому характерні особливості та наукові цінності, що відрізняють його від інших функціональних систем, які забезпечують надання інформації для прийняття управлінських рішень на підприємстві. Також до системи стратегічного обліку необхідно вводити елементи попереднього аналітичного опрацювання інформації та забезпечувати її інтеграцію з елементами процесу управління підприємством.

Генезис стратегічного обліку слід розглядати у тісному взаємозв'язку зі становленням і розвитком стратегічного управління та трансформацією бухгалтерського обліку взагалі.

Для поглибленого розуміння теоретико-методологічних засад побудови стратегічного обліку на підприємствах необхідно дослідити його виникнення та розвиток у контексті еволюції систем стратегічного управління та бухгалтерського обліку (див. таблицю). Результати такого дослідження дадуть змогу виявити вплив соціально-економічних чинників на виникнення стратегічного обліку, оцінити динаміку наукових поглядів на його процедури, інструменти та методи.

1. Генезис стратегічного обліку

Етапи становлення й розвитку стратегічного управління	Генезис стратегічного обліку	Трансформація облікової системи підприємства
1. 1900–1950-ті рр. Бюджетування (основні характеристики: - короткостроковий характер; - внутрішня спрямованість звітності й планової інформації; - відсутність системної інформації про зовнішні умови діяльності підприємства)	Виокремлення виробничого обліку	Бухгалтерський облік отримує регламентацію на законодавчому рівні. Основне завдання системи обліку: пошук раціональних методів визначення розміру витрат виробництва та шляхів зниження собівартості продукції. В обліку додається контрольна функція.
2. 1950–1960-ті рр. Управління на основі екстраполяції (довгострокове планування) (управління «від досягнутого») (основні характеристики: - бюджетно-фінансовий контроль доповнюється екстраполятивними прогнозними оцінками обсягів продажу; - складання єдиного фінансового плану на підставі прогнозних даних; - використання досить жорстких моделей та методів, що базується на гіпотезі про можливість людини передбачати та контролювати майбутнє.	Виокремлення управлінського обліку	Бухгалтерський облік набуває управлінського характеру, основним завданням якого стала підготовка для керівництва необхідної інформації про витрати, доходи та фінансові результати за центрами відповідальності, з метою прийняття обґрунтованих рішень, планування, прогнозування, контролю й регулювання. Додаються аналітична та прогностична функції.
3. 1960–1980-ті рр. – управління на основі передбачення змін (стратегічне планування) (управління «за цілями») (основні характеристики: - відхід від екстраполяції; - облік мінливості факторів діяльності; - аналіз внутрішніх можливостей і зовнішніх факторів діяльності підприємства; - пошук шляхів найкращого використання внутрішніх можливостей з урахуванням зовнішніх обмежень і відповідності наявних резервів вимогам зовнішнього середовища; - альтернативність рішень).	Подальший розвиток управлінського напрямку бухгалтерського обліку, який поступово трансформується у стратегічний облік	Виникає централізована бухгалтерія з децентралізованою функціональною організацією. Стрімко підвищується роль аналітичних функцій бухгалтерів, центр їх уваги переноситься на прогнозування та розробку альтернативних планів розвитку, а також оперативне інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття виважених управлінських рішень

Початок 80-х – сьогодення – управління на основі гнучких рішень (стратегічне управління).

Основні характеристики:

- акцент на впровадження стратегічних рішень та інтеграцію управлінських дій;
- децентралізація і демократизація управління;
- посилення якісного підходу в оцінках;
- розгляд підприємства як суб'єкта активного впливу на середовище;
- використання стратегії як основного інструменту розвитку підприємства.

Виокремлення стратегічного обліку

Розширення сфери облікового процесу, формування багатофункціональної ланки, яка б могла організаційно і методологічно об'єднати всі напрями обліково-аналітичної роботи в єдину систему, яка б забезпечувала інформацією для формування й реалізації стратегії. Використання в обліку як фінансових, так і нефінансових показників, аналітичних новітніх методів

*Джерело: Систематизація автора.

Стосовно стратегічного управління, стратегічний облік виступає однією з основних його функцій, а стосовно бухгалтерського обліку – як підсистема, роль якої останніми роками суттєво зростає. Підсистема стратегічного обліку складається зі значної кількості процедур, що змінюються залежно від обраної стратегії розвитку підприємства. На нашу думку, стратегічному обліку притаманні такі особливості:

- орієнтація на стратегічний розвиток підприємства – забезпечується шляхом надання користувачам прогностичної інформації стратегічного характеру про зовнішнє середовище підприємства для прийняття виважених управлінських рішень щодо розробки, реалізації та коригування стратегії;

- орієнтація на користувачів інформації – визначеного менеджера підприємства – характеризує сутність стратегічного обліку, як інформаційної системи, що надає користувачам ретроспективні та перспективні дані стратегічного характеру про внутрішнє й зовнішнє середовище сільськогосподарських підприємств для прийняття відповідних управлінських рішень;

- оперативність надання інформації зумовлена тим, що інформація для прийняття рішень буде корисна тільки в тому випадку, коли вона вчасно надходить та передається користувачам. При побудові складної системи стратегічного обліку, яка охоплює всі рівні управління, необхідно автоматизувати опрацювання даних, що забезпечує своєчасність одержання інформації;

Стратегічне управління виникає як реакція підприємств на динамічні, непередбачувані зміни у зовнішньому середовищі. Таких факторів значна кількість, вони слабко формалізовані, що зумовлює використання в стратегічному обліку інформаційних технологій поєднання математичних та логічних напрямів. На нашу думку, вирішення даної проблеми забезпечується вдосконаленням методологічної бази

бухгалтерського обліку в контексті симбіозу його методів з методами інших наук.

Висновки і перспективи. Стратегічний облік є еволюційним продовженням розвитку управлінського обліку та необхідною інформаційною системою для прийняття стратегічних управлінських рішень в умовах динамізму й невизначеності, які притаманні сучасному економічному середовищу функціонування підприємств.

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретичному обґрунтуванні стратегічного обліку, конкретизації його предмета, завдань, принципів, місця в інформаційній системі підприємства, розвитку методології та інструментарію з метою створення прогностичної інформації та її використання для прийняття ефективних стратегічних рішень.

Список літератури

1. Атамас П. Й. Управлінський облік : навч. посіб. / П. Й. Атамас. – Д. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
2. Bromwich, M. (1990). The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets // *Accounting, Organisation and Society* 1, 27–46.
3. Голов С. Ф. Управлінський облік : підруч. / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
4. Друри К. Управленческий и производственный учет : пер с англ. / К. Друри. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 1071.
5. Кундря-Висоцька О. П. Змістовні характеристики стратегічної парадигми обліку / О. П. Кундря-Висоцька // *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. – Серія «Економічні науки». – 2010.–№ 3, ч. 2. – С. 137–139.
6. Панков В. В. Базовые принципы и допущения стратегического управленческого учета / В. В. Панков, В. Ф. Несветайлов // *Международный бухгалтерский учет*. – 2012. – № 7. – С. 2–7.
7. Пилипенко А. А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Наукове видання / А. А. Пилипенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 276 с.
8. Райан Б. Стратегический учёт для руководителей / Б. Райан ; пер. с англ. под ред. В. А. Микрюкова. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 616 с.
9. Simmonds K. (1982). Strategic management accounting for pricing: a case example // *Accounting and Business Research*, 12 (47), 206–214; 8, с. 357.
10. Ходзицька В. В. Стратегічний управлінський облік в системі комплексного менеджменту суб'єктів господарювання / В. В. Ходзицька, Л. В. Івченко // *Облік і фінанси*. – 2014. – № 1(63). – С. 50–55, с. 53.
11. Шайкан А. В. Розвиток бухгалтерського обліку як інструментарію стратегічного управління підприємством у конкурентному середовищі [Електронний ресурс] / А. В. Шайкан. – Режим доступу : <http://npv.n-auditor.com.ua/ua/zmist-zhurnalu-npv-1/item/253-1-shajkan-a-v-rozvitok-bukhgalterskogo-obliku-yak-instrumentariyu-strategichnogo-upravlinnyapidpriemstvom>

References

1. Atamas, P. Yu. (2006). Management accounting: Textbook. – D. – K. : Center of educational literature, 440.

2. Bromwich, M. (1990). The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting. Organization and Society, 1 27–46.
3. Golov, S. F. (2003). The President of SF Managerial Accounting. Textbook. – K.: Libra, 704.
4. Drury, K. (2005). Management and Cost Accounting: translated from English. / C. Drury. – Moscow: UNITY-DANA, 1071.
5. Kundrya-Vysotska, A. P. (2010). Content characteristics strategic paradigm accounting / A. P. Kundrya-Vysotska // Bulletin Zhitomir State Technological University. – Series: Economic nauky, 3, Part 2, 137–139.
6. Pankov, V. V., Nesvetaylov, V. F. (2012). Basic principles and assumptions of the strategic management accounting // International Accounting, 7. – P. 2–7.
7. Pylypenko, A. A. (2007). Organization of accounting and analytical support for the strategic development of the company. Research publication. – Kharkiv: Ed. KhNUE, 276.
8. Ryan, B. (1998). Strategic accounting for managers / B. Ryan; translated from English. ed. V. A. Mikryukova. – M.: Audit, UNITY, 616.
9. Simmonds, K. (1982). Strategic management accounting for pricing: a case example // Accounting and Business Research, 12 (47), 206–214.; 8, 357.
10. Hodzytska, V. V. Ivchenko, L. V. (2014). Strategic management accounting system of integrated management of business entities / Hodzytska V. V. Ivchenko L. V. // Accounting and Finance, 1 (63), 50–55; 53.
11. Shaykan, A. V. The development of accounting as a tool of strategic management in a competitive environment [electronic resource] / A. V. Shaykan. – Access mode :<http://npv.n-auditor.com.ua/ua/zmist-zhurnalu-npv-1/item/253-1-shajkan-a-v-rozvitok-bukhgalterskogo-obliku-yak-instrumentariyu-strategichnogo-upravlinnyapidpriemstvom>.

ГЕНЕЗИС СТРАТЕГИЧЕСКОГО УЧЕТА

Л. М. Рябенко

Аннотация. Эффективность стратегического управления предприятий в значительной степени определяется качеством информационного, в том числе учетно-аналитического, обеспечения.

На современном этапе развития отсутствует полная и достоверная информация о внешней среде функционирования предприятий. Это связано со сложностью получения точных данных о бизнес-среде, а также с большими потоками информации, из которых нужно выделить сведения, необходимые менеджменту для формирования эффективных управленческих решений по стратегическому развитию предприятия.

Также следует отметить, что информация, которая формируется с помощью системы бухгалтерского учета на предприятии, имеет ретроспективный характер, а реалии сегодняшнего дня требуют изменить вектор развития и создать новую формацию учетно-аналитического обеспечения, ориентированного на перспективу.

Если классический управленческий учет направленный только на внутрихозяйственное управление, то новое направление –

стратегический учет, использует внешнюю и внутреннюю информацию, анализирует деятельность на основе долгосрочных целей, использует методы получения информации о решающих факторах успеха: качество, инновации, время и т. д. с целью оптимизации стратегии развития предприятия.

В статье исследовано возникновение и развитие стратегического учета в контексте эволюции систем стратегического управления и бухгалтерского учета. Доказано, что стратегический учет является эволюционным продолжением развития управленческого учета, а также информационной системой для принятия управленческих решений в условиях динамизма и неопределенности, которые присущи современной экономической среде функционирования предприятий.

Ключевые слова: стратегический учет, генезис, стратегия, стратегическое управление, информация

GENESIS OF STRATEGIC ACCOUNTING

L. M. Riabenko

Abstract. *The efficiency of strategic management is largely determined by the quality of information, including accounting and analytical providing of such management.*

At the present stage of development there is no complete and reliable information about the environment of functioning enterprises. This is due to the difficulty of obtaining accurate data on the business environment, as well as large flows of information which is necessary to distinguish management information required for the formation of effective administrative decisions on the strategic development of the company.

It should also be noted that the information which is formed through the accounting system the company is retrospective in nature, as the realities of today require changing a vector and create a new formation of accounting and analytical support oriented perspective.

If the classic managerial accounting is focused only on farm management, a new direction is aimed a strategic accounting it uses internal and external information, analyzes of the long-term goals using methods of obtaining information on the key factors of success: quality, innovation, time, etc. to optimize strategies enterprise development.

The emergence and development of strategic account in the context of the evolution of strategic management and accounting are explored in the article. It is proved that strategic accounting is an evolutionary continuation of management accounting and information system for strategic management decisions in terms of dynamism and uncertainty inherent in today's economic environment businesses functioning.

Keywords: *accounting, strategic accounting, genesis, strategy, strategic management, information*